

УДК 378.147

FUTURE TEACHERS' ADJUSTMENT FOR CONTINUOUS SELF-DEVELOPMENT

НАСТАНОВА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ НА БЕЗПЕРЕРВНИЙ САМОРОЗВИТОК

Hurin R.S. / Гурін Р.С.

s.p.s., as.prof. / к.пед.н., доц.

ORCID: 0000-0003-3118-5733

*South-Ukrainian National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky, Odessa,
Staroportofrankovskaya Str., 26, 65020*

*Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Одеса,
вул. Старопортофранківська, 26, 65020*

Abstract. *The essence of the concept «self-development» was considered. A study of the levels of future physical education teachers' self-development was implemented. The obtained results made it possible to establish the need for theoretical justification of the mechanisms of self-development as well as for determining the organizational and pedagogical conditions for the formation of future teachers' readiness for continuous self-development.*

Key words: *development, self-development, future teacher.*

Анотація. *Розглянуто сутність поняття «саморозвиток». Проведено дослідження рівнів саморозвитку майбутніх учителів фізичної культури. Одержані результати дали змогу встановити необхідність теоретичного обґрунтування механізмів саморозвитку та визначення організаційно-педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів до безперервного саморозвитку.*

Ключові слова: *розвиток, саморозвиток, майбутній учитель.*

Вступ. Актуальність дослідження пов'язана з підготовкою конкурентоспроможних учителів, що уможлиблює вирішення Закону України «Про вищу освіту» (2014), Концепцією розвитку неперервної педагогічної освіти (2013), Указом Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» (2013), в яких наголошується, що успішна самореалізація молоді людини можлива за наявності формування в неї готовності до безперервного професійного саморозвитку. Незважаючи на достатню кількість наукових досліджень, присвячених вивченню різноманітних аспектів понять «розвиток», «саморозвиток», «професійний саморозвиток», «самовдосконалення» в межах

філософського, соціологічного, психологічного та педагогічного напрямків (Г. Балл, М. Бердяєв, С. Братченко, Л. Виготський, Н. Колотій, Г. Костюк, О. Леонтєв, С. Максименко, А. Маркова, А. Маслоу, М. Миронова, К. Роджерс, С. Рубінштейн, О. Суворов, І. Харламов та ін.) питання розгляду настанови майбутніх учителів на безперервний саморозвиток залишається відкритим.

Зауважимо, що у філософії цей процес розглядають як духовно-практичне перетворення з метою повноти індивідуального самовдосконалення. У психології його трактують як необхідну умову самореалізації особистості. Дослідження саморозвитку у педагогіці спрямовані на пошук можливостей, технологій впливу системи освіти на спонукання особистості до саморозвитку, озброєння її засобами саморозвитку, комплексну підтримку саморозвитку педагогічними методами [3, с. 35].

Основний текст. Розглядаючи наукову категорію «саморозвиток» було встановлено, що багатогранність дослідження позначається на неоднозначності її термінологічного оформлення. Вчені визначають саморозвиток особистості як: фундаментальну здатність людини ставати і бути суб'єктом свого життя, перетворювати власну життєдіяльність у предмет практичного перетворення (Є. Ісаєв, В. Слободчиков, 2000); цілеспрямований процес «розгортання» вже наявних, але «згорнутих» до певного часу задатків, здібностей, умінь, якостей або «зародження» й становлення властивостей і якостей, яких раніше не було (А. Деркач, 2006); необхідну умову самореалізації особистості, самозміну суб'єкта у напрямі свого Я-ідеального, що виникає під впливом зовнішніх і внутрішніх причин (І. Бех, 2003); процес активної, послідовної, прогресивної та в цілому незворотної якісної зміни психологічного статусу особистості (Г. Железовська та О. Єлисєєва, 1997); цілеспрямовану багатоаспектну самозміну особистості, яка служить меті максимального духовно-морального, діяльнісно-практичного самозбагачення й саморозгортання (К. Стецюк, 2013); свідому, цілеспрямовану й керовану активність особистості, мета якої полягає у

самозміні в позитивному напрямі, що й забезпечує особистісне зростання, самовдосконалення (С. Кузікова, 2011).

Зважаючи на це, нам імпонує дослідження Г. Назаренко, в якому авторка під саморозвитком особистості розуміє активну цілеспрямовану діяльність задля зміни самого себе власними зусиллями за допомогою цієї діяльності, розв'язання внутрішніх протиріч свого існування у демократичному просторі. Процес саморозвитку, наголошує науковець, відбувається у двох формах – самовиховання (специфічного виду внутрішньої діяльності суб'єкта, спрямованої на вироблення вмінь, навичок, здібностей, якостей для його самореалізації у демократичному середовищі) та самовдосконалення (найвищої форми саморозвитку особистості як суб'єкта демократичної взаємодії, що здійснюється у моральній системі координат і потребує застосування механізму рефлексії, спрямованої на пізнання своєї поведінки, дій та вчинків, почуттів і здібностей, а також усвідомлення того, як його сприймають партнери по взаємодії) [1, с. 99].

З метою визначення рівнів настанови майбутніх учителів на безперервний саморозвиток було здійснено експериментально-діагностичне дослідження у другому семестрі 2019-2020 навчального року серед здобувачів вищої освіти 1 року навчання Інституту фізичної культури, спорту та реабілітації державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (48 осіб спеціальності 014 «Середня освіта (Фізична культура)»). Дослідження здійснювалося за допомогою тесту діагностики рівня саморозвитку і професійно-педагогічної діяльності [2]. За результатами діагностики настанови майбутніх учителів на безперервний саморозвиток було встановлено, що високий рівень виявили 12,4 % респондентів, задовільний рівень – 43,2 % респондентів, низький рівень – 44, 4% респондентів.

Висновки. Отже, зазначене свідчить про те, що у здобувачів вищої освіти 1 року навчання ще недостатньо сформована настанова на безперервний саморозвиток. Саме тому постає завдання упродовж подальшої експериментальної роботи приділити увагу пошуку та теоретичному

обґрунтуванню механізмів саморозвитку, а також визначенню організаційно-педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів до неперервного особистісного й професійного розвитку, формування в них потреби в саморозвитку.

Література:

1. Назаренко Г. А. Теорія і практика виховання культури демократизму учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів : дис. ... д-ра пед. наук / 13.00.07 – теорія і методика виховання // Галина Анатоліївна Назаренко. – Київ, 2016. – 597 с.

2. Фетискин Н. П., Козлов В. В., Мануйлов Г. М. Социально-психологическая диагностика развития личности и малых групп. – М. : Изд-во Института Психотерапии, 2002.– 490 с.

3. Фрицюк В. А. Акмеологічні аспекти дослідження проблеми саморозвитку особистості / В. А. Фрицюк // Професійне становлення особистості : психолого-педагогічний науковий журнал / Хмельницький : ФОП Цюпак, 2015. – Вип. 4. – С. 87-92.

Статья отправлена: 26.08.2020 г.

© Гурін Р. С.